

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

بررسی تاثیرات منفی شبکه های اجتماعی

زهرا نصیری اقدم

گروه کامپیوتر ، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد تهران شرق ، تهران، ایران
Nasiri_zn@yahoo.com

چکیده

شبکه‌های اجتماعی فضایی آنلاین هستند که بر ساخت و بازتاب روابط اجتماعی میان افراد تمرکز می‌کنند؛ افرادی که در این فضا به تبادل علایق و فعالیت‌هایشان می‌پردازند. شبکه‌های اجتماعی علاوه بر شکل‌دهی جدید به عرصه و فضای تعاملات رودرروی اجتماعی و کنش‌های میان فردی، نقش مهمی هم در نحوه انجام تعاملات شغلی و تجاری ایفا می‌کنند. در بحث از آسیب‌شناسی شبکه‌های اجتماعی، نکته‌ی حائز اهمیت، ریسک بسیار بالای این گونه شبکه‌ها از لحاظ آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی می‌باشد. با توجه به مطالعات اخیر افرادی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده ای اعتیاد گونه دارند نسبت به افراد عادی احساسات منفی بیشتری از جمله افسردگی را تجربه می‌کنند. افرادی که قبلاً سابقه ابتلا به افسردگی داشته اند بیش از دیگران در معرض خطر هستند.

واژگان کلیدی: شبکه های اجتماعی، اینترنت، جوانان

مقدمه

تلفن همراه به عنوان ابزار نوین اطلاع رسانی علاوه برداشتن کاربردهای گسترده در حوزه های گوناگون اطلاع رسانی، ارتباط دهی، تداوم بخشی، مفرح سازی، تحریک پذیری، برخی پیامدهای نامناسب اجتماعی مانند اعتیاد روانی، تزلزل ارزش ها، کاهش تعاملات اجتماعی، زوال تدریجی ادبیات ملی، بلوغ زودرس، بلوتوث و اس ام اس های غیراخلاقی، به خطر افتادن امنیت شخصی را به دنبال دارد. ولی وقتی مبتکران بزرگ دنیا جدیدترین اختراعات خود را برای راحتی انسان بوجود آوردند شاید فکرش را هم نمی کردند که روزی انسان هزاره سوم از این وسایل سوءاستفاده را کرده و به دنبال چاره ای برای رفع خطرات این اختراعات و وسایل نوین ارتباطی باشند، وسایلی که در وهله اول دنیای مجازی را برای انسان به ارمغان آورد. افزایش تولید وسایلی از قبیل تلفن همراه و اینترنت و ... در نهایت سهولت دسترسی سبب شد گروه های کثیری از افراد جامعه با سنین مختلف به این دنیای مجازی راه پیدا کنند به طوری که در قرن ۲۱ داشتن تلفن همراه یک کودک ۶ ساله برای کسی عجیب نیست. فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند که با اینکه عمر زیادی ندارند، توانسته اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. مردم بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، از این طریق با هم ارتباط برقرار می کنند. امروزه روش های ارتباطی با دیگران از طریق اینترنت افزایش یافته است. پست الکترونیک، پیام های کوتاه، چت روم ها، وب پایگاه ها و بازی ها، روش هایی برای گسترش و حفظ روابط اجتماعی شده اند. شبکه های اجتماعی، نسل جدیدی از پایگاه هایی هستند که این روزها در کانون توجه کاربران شبکه های جهانی اینترنت قرار گرفته اند. این گونه پایگاه ها بر مبنای تشکیلات آنلاین فعالیت می کنند و هر کدام دسته ای از کاربران اینترنتی با ویژگی خاص را گرد هم می آورند. شبکه های اجتماعی را گونه ای از رسانه های اجتماعی می دانند که امکان دستیابی به شکل جدیدی از برقراری ارتباط و به اشتراک گذاری محتوا در اینترنت را فراهم آورده اند. اینترنت و سرویس های ارائه شده در قالب آن، در عین حال که ابزار مفیدی برای کسب و تبادل اطلاعات است اما می تواند مخرب نیز باشد؛ به بیان دیگر، اینترنت ابزار قدرتمندی است که هم می تواند باعث فساد گردد و هم ابزار آموزش و تعلیم و رشد علمی، فرهنگی و اجتماعی نوجوانان و جوانان را فراهم آورد.

تاریخچه شبکه های اجتماعی

در این بخش به بررسی تاریخچه شبکه های اجتماعی می پردازیم تا زمینه ایجاد آنها و شبکه های اجتماعی مختلف را بهتر بشناسیم. برخی معتقدند که سایت های دوستیابی اولین شبکه های اجتماعی اینترنتی هستند. اولین سایت های دوستیابی زمانی شروع به کار کردند که استفاده از اینترنت تقریباً همه گیر شده بود. این سایت ها به کاربران امکان عضویت و برقراری تماس با دیگر اعضا را می دادند. سخنگاه های آنلاین هم نقش مهمی در پیشرفت و تکامل شبکه های اجتماعی داشته اند [۳]؛ اما مفهومی با عنوان شبکه های اجتماعی اینترنتی با قالب امروزی اولین بار در سال ۱۹۶۰ در دانشگاه ایلینویز در ایالت متحده آمریکا مطرح شد. بعد از آن اولین شبکه اجتماعی اینترنتی مدرن در سال ۹۱۱ به نام "شش درجه" راه اندازی شد. این سایت به کاربران امکان عضویت و آشنایی با دیگر اعضا را می داد. در این سایت ابتدا کاربران امکان ایجاد پروفایل برای خود داشتند که بعد از مدتی امکان ایجاد لیست دوستان هم به آن اضافه شد [۱]. البته قبل از این سایت هم سایت هایی مثل "ملاقات" و "انجمن ها" وجود داشتند که امکان ایجاد پروفایل یا امکان ارتباط با دوستان (شبکه "همکلاسی ها") را به کاربران می دادند؛ اما تنها سایتی که این دو ویژگی را با هم داشت، "شش درجه" بود. بنابراین اولین شبکه اجتماعی شناخته شد. این سایت با ارتقای امکانات خود، کاربران زیادی را جذب کرد و کم کم در حال تبدیل شدن به یک ابزار تجارت بود. اما در سال ۲۰۰۰ و بعد از ۳ سال فعالیت، مسدود شد و در سال ۲۰۰۱ تعطیل شد. مهم ترین علت آن استفاده نادرست از کاربران بود که موجب چندین شکایت از سایت شد [۲].

بررسی تاثیر فیس بوک بر جوانان

در تحلیل نقش فیس بوک در تضعیف ابعاد هویت فرهنگی (هویت دینی و ملی) کاربران استفاده آزاد از امکاناتی چون شبکه های اجتماعی مجازی در خانواده هایی باید گفت که احتمالاً بیشتر رواج دارد که اعتقادات و باورها و در نهایت هویت دینی آنها ضعیف تر از دیگر خانواده ها است. اما این مسئله از عامل دیگری نیز سرچشمه می گیرد و آن این است که چون در جامعه به صورت منطقی استفاده نمی شود ما از اینترنت، شبکه های اجتماعی مجازی و ماهواره اکثراً و این رسانه ها و امکانات اطلاعاتی و ارتباطاتی، بیشتر مروج فرهنگ مادی نگر و لذت جو و فردگرایانه غربی هستند، یکی از جنبه های آسیب زای آن کاهش تعلقات دینی و اخلاقی در نوجوانان و جوانان است. هم چنین تعامل در فضای مجازی تأثیر دوگانه ای بر ابعاد هویت دینی جوانان دارد؛ به طوری که با افزایش دسترسی و بهره مندی از مجاری نوین اطلاعاتی و ارتباطی و افزایش مدت زمان استفاده و نوع مصرف به دلیل تلطیف افق ذهنی و بینشی و ارتقاء و گسترش جهت گیری های شناختی، عاطفی و عملی، از یک سو، از شدت ابعاد پیامدی و تجربی کاسته می شود و از سوی دیگر، هویت دینی جوانان در بعد شناختی تقویت می شود. در واقع اطلاعات یاد شده بر این واقعیت دلالت دارد که جوانان متناسب با نوع نیازهای دینی و مذهبی خود از اینترنت و شبکه های اجتماعی مجازی استفاده می کنند و به همان ترتیب استفاده از شبکه های اجتماعی اینترنتی بر شیوه و سبک دین داری آنها تأثیر می گذارد و انعطاف پذیری نسبت به قرائت های دینی مختلف را افزایش می دهد. هم چنین در تحلیل نقش شبکه های اجتماعی مجازی همچون در تضعیف بعد دیگر هویت فرهنگی یعنی هویت ملی کاربران باید گفت که با گسترش روز افزون این رسانه ها، به ویژه در جوامع در حال گذار، روند نوسازی به تضعیف پیوندهای سنتی می انجامد. این شبکه های اجتماعی اینترنتی می توانند در نگرش ها و رفتار شهروندان تأثیر گذارده و باعث کاهش هم دلی، احساس تعلق ملی و انسجام اجتماعی شوند. اینگلهارت با طرح مفهوم انقلاب خاموش، بر این نظر است که ورود سریع ارزش ها و ایده های جدید از طریق تکنولوژی های نوین اطلاعاتی و ارتباطی می تواند گسست های جدی در مبانی هویتی جامعه ایجاد کند. هم چنان که کاستلز بیان کرده است ماهواره و اینترنت با دگرگون ساختن بنیادین ماهیت ارتباطات، نقش تعیین کننده ای در تغییر و شکل دهی فرهنگ ها و هویت ملی شهروندان ایفا می کند [۵]. علاوه بر آن، پاستر بر نقش اینترنت در گسترش فرهنگ و هویت و روش جدید ساخته شدن هویت ملی تأکید کرده است. در این خصوص، او فرآیند جهانی شدن رسانه ها را با به وقوع پیوستن افول هویت ملی تحلیل کرده است [۴].

عواقب مقایسه در رسانه های اجتماعی

واضح و مبهرن است که مردم از شبکه های اجتماعی بیشتر برای مقایسه کردن استفاده می کنند اما تفاوت های مقایسه اجتماعی برخط با غیر برخط و تأثیر آن بر سلامت ذهنی و سطح رفاه چیست [۷]؟
به طور واضح تحقیقات نشان می دهند که روابط و تعاملات بر خط بسیار متفاوت هستند به این دلیل که مردم در روابط برخط و مجازی می توانند وجهه بهتری از خود نشان دهند [۶].
در حقیقت مدارکی وجود دارد که نشان می دهد پروفایل های شبکه های اجتماعی به دلخواه شخص و آنچه مطلوب وی است نه واقعیات نگاشته می شود. زمانی که مردم اطلاعاتی گزینشی و با وجهه خوب خودشان را در شبکه های اجتماعی قرار می دهند همین اطلاعات مبنا و پایه مقایسه ها را تشکیل می دهند که این مقایسه عواقب ناگواری بر اعتماد به نفس، خود باوری، خود آزمایی و رفاه و آرامش روحی دارد [۸].

آسیب های روانی شبکه های اجتماعی

آسیب های روانی شبکه های اجتماعی را در چهار دسته تقسیم بندی کرد:

- کاهش احساسات: اغلب ارتباطات در این فضا نوشتاری است و کیفیت ارتباط در فضای واقعی را ندارد و از احساس کمتری برخوردار است. و موجب کاهش احساسات در فرد می شود. ارتباطات متنی پایه و اساس شبکه های اجتماعی را می سازد و وسایل ارتباطی جدید هم نتوانسته اند خللی در آن ایجاد کند. این موضوع از آنجا اهمیت دارد که یک نوشته ممکن است حق مطلب را ادا کند اما به هیچ وجه نمی تواند احساس افراد در جریان کنش متقابل منتقل کند.

- متن گرایی: با وجود امکانات چندرسانه ای موجود در فضای مجازی، هنوز هم قسمت بزرگی از ارتباطات در فضای مجازی را ارتباطات متنی (ایمیل، چت) تشکیل می دهد. ارتباط متنی می تواند شکل جدیدی از هویت مجازی را شکل دهد.

- انعطاف پذیری هویتی: افراد در فضای مجازی می توانند چهره ها و بازنمایی های متفاوتی از خود ارائه دهند.

- دریافت های جایگزین: در ارتباطات مجازی می توان دیوارها را شکست و به حوزه خصوصی دیگران وارد شد و حرف هایی را که افراد حاضر نیستند در ارتباط چهره به چهره بگویند، می گویند.

شبکه های اجتماعی امکان اتصال انسان ها را در سراسر جهان به طور غیرقابل تصویری افزایش داده اند. با این همه برخی از متخصصان فناوری، جامعه شناسان و روان شناسان می گویند کاربران شبکه های اجتماعی نسبت به دیگرانی که در آن حضور ندارند یا بهره کم تری از آن می برند خودشیفته تر و تنهاتر شده اند، حتی بیماری های جسمی و روحی هم کاربران را تهدید می کند.

بسیاری از متخصصین و روانشناسان سایبری و خانواده با هشدار دادن نسبت به رشد فزاینده و آینده شبکه های اجتماعی، نسبت به جدا شدن نسل جدید و حتی نسل قدیم از روابط اجتماعی خارج از فضای نت و فرورفتن در دنیای مجازی خود ساخته، هشدار داده اند. اما نباید تاثیرات مثبت شبکه های اجتماعی از قبیل افزایش اطلاعات عمومی، افزایش ارتباط با دیگران برای روابط اجتماعی و کسانی که در خارج از فضای اینترنت از روابط ناخوشایند با دیگران رنج می برند نادیده گرفت. افراد در فضای شبکه های اجتماعی می توانند روابط متفاوتی را تجربه کنند.

دیگر پیامدهای منفی شبکه های اجتماعی

۱. شکل گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار کذب

به علت عدم امکان شناسایی هویت واقعی اعضا و نیز عدم امکان کنترل محتوای تولید شده توسط کاربران شبکه های اجتماعی، یکی از مهم ترین پیامدهای منفی این شبکه ها، شکل گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار کذبی خواهد بود که توسط برخی از اعضای این شبکه ها و با اهداف خاص و غالباً سیاسی منتشر می شود.

۲. تبلیغات ضد دینی و القای شبهات

در شبکه های اجتماعی اینترنتی نیز مانند سایر رسانه ها، افراد و گروه های مغرض با اهداف از پیش تعیین شده و با شیوه های مخصوص، اقدام به تبلیغات ضد دینی و حمله به اعتقادات مذهبی می نمایند. گاه پس از تحقیق و ریشه یابی درمی یابیم که هدف اصلی گردانندگان برخی از این شبکه ها، دین زدایی و حمله به مقدسات بوده است.

۳. نقض حریم خصوصی افراد

معمولاً شبکه های اجتماعی ابزارها و امکاناتی را در اختیار کاربران خود قرار می دهند تا آنها بتوانند تصاویر و ویدئوهای خویش را در صفحه شخصی خود قرار دهند. همین طور، کاربران می توانند اطلاعات شخصی خود را نیز در این شبکه ها قرار دهند. در اغلب شبکه های اجتماعی، برای حفظ حریم خصوصی افراد راه کارهایی ارائه شده است؛ برای مثال، دسترسی به تصاویر و اطلاعات را با توجه به درخواست کاربر محدود می نمایند و یا اجازه مشاهده پروفایل کاربر را به هر کسی نمی دهند؛ ولی این راه ها کافی نیستند. مشکلاتی از قبیل ساخت پروفایل های تقلبی در شبکه های اجتماعی و عدم امکان کنترل آنها به دلیل

حجم بالای این هرزنامه ها، باعث می شود که افرادی با پروفایل های تقلبی به شبکه های اجتماعی وارد شوند و با ورود به حریم های خصوصی افراد مورد نظر، تصاویر و اطلاعات آنها را به سرقت برده و شروع به پخش تصاویر در اینترنت کنند [5].

۴. انزوا و دور ماندن از محیط های واقعی اجتماع

جامعه مجازی، هیچ وقت جایگزین جامعه واقعی نخواهد گردید؛ بلکه به عنوان تسهیل کننده تجارب اجتماعی عمل خواهد کرد. تسهیلات ارتباطی به ما امکان می دهد تا در سطح جهانی و از راه دور به شیوه ای جدید با اجتماعاتی که منافع مشترکی داریم، ببیندیم. در نتیجه، با پیوستن به این «اجتماعات از راه دور» قادر خواهیم بود تا در دنیای واقعی نیز روابط اجتماعی بهتری با همسایگان، همکاران و سایر شهروندان جامعه واقعی برقرار سازیم.

۵. تأثیرات منفی رفتاری

هر شبکه اجتماعی فرهنگ ارتباطاتی خاص خود را دارد، یعنی منش و گفتار مخصوص و منحصر به فردی را برای خود برگزیده است. البته می توان شبکه هایی را یافت که فرهنگ ارتباطاتی تقلیدی برای خود برگزیده اند. فرد با عضویت در هر شبکه اجتماعی درگیر نوع خاصی از فرهنگ ارتباطاتی می شود که شامل: برخورد، تکیه کلام، اصطلاحات مخصوص، رفتار، تیپ شخصیتی و ظاهری و... است. بدون تردید، میزان تأثیرپذیری فرد از این محیط، صفر مطلق نخواهد بود. پس هر شبکه اجتماعی، هویت مطلوب خود را ترویج می کند.

مثلاً در سایت هایی مثل فیس بوک و فرندفید و توییتر، کاربر در کنار اینکه عضو جامعه بزرگ پایگاه مورد نظر است، در گروه و شبکه های اجتماعی کوچک تری نیز عضو می شود. هر کدام از این گروه ها وابستگی خاص خود را دارند و به تبع، فرهنگ ارتباطاتی مخصوص. پس فرد در تأثیرپذیری از فرهنگ ارتباطاتی این گروه ها بر خود لازم می بیند که هویت ارتباطاتی خود، یعنی سبک و هویت کنش های کلی خویش در ارتباط با دیگران را تغییر دهد؛ هر چند این تغییر هویت موقت و محدود به زمان و مکان خاصی باشد؛ ولی بدون تردید در هویت واقعی فرد بی تأثیر نخواهد بود و به طور کلی، همه اجزای یک شبکه اجتماعی که فرد با آن در تعامل است، در ضمیر ناخود آگاه فرد تأثیر می گذارد. هویت ارتباطاتی فرد نیز چیزی نیست که به ضمیر ناخود آگاه مرتبط نباشد.

تأثیر شبکه های اجتماعی بر روابط خانوادگی

دنای امروز با تغییرات مستمر پیش می رود و اگر یک لحظه بایستید و نگاهی به اطراف خود بیندازید، متوجه خواهید شد تمام اتفاقات مرتبط با زندگی روزمره شما نسبت به یک دهه قبل تغییر اساسی کرده است. این روزها در بیشتر خانواده ها اینترنت در قالب یک ابزار روزمره و کاربردی مورد استفاده قرار می گیرد و بدون توجه مردم، توانسته روی روابط خصوصی آنها هم تأثیرگذار باشد. از مهم ترین تأثیرات اینترنت در زندگی روزمره مردم می توان به تغییر در نحوه برقراری ارتباط اشاره کرد. البته این تغییرات تا اندازه زیادی مثبت بوده است و برای مثال باعث شده اعضای یک خانواده که فرزندشان در کشور دیگری زندگی می کند، به راحتی بتوانند با او ارتباط برقرار کنند و حتی تصویر او را در آن واحد ببینند. اما در بخش دیگر همین روابط اینترنتی و ابزارهای مرتبط مشکلاتی را هم به همراه داشته و برخی تأثیرات منفی ناشی از حضور در همین ابزارهای اجتماعی آنلاین روی خانواده ها باقی مانده است. باید اعتراف کرد که برقراری ارتباط سریع و ایمن با کسی که در نقطه دیگری از کره زمین قرار گرفته است بسیار مفید محسوب می شود و حتی آن را می توان یکی از بزرگ ترین مزایای اینترنت دانست. اما در شرایطی که اعضای خانواده در کنار یکدیگر قرار دارند بخش اعظم زندگی آنها به گشت و گذار اینترنتی اختصاص می یابد تا زمان اندکی برای گفت و گوی حضوری باقی بماند، این مساله می تواند اندکی نگران کننده باشد.

جامعه‌شناسان بر این باورند که ارتباطات مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بیشترین تأثیر خود را در روابط خانگی برجا می‌گذارند. دلیل اصلی تأثیرات مذکور این است که اعضای یک خانواده ترجیح می‌دهند اتفاقات مهمی را که در طول روز برای آنها صورت می‌گیرد روی شبکه‌های رسانه‌ای و فضاهای اجتماعی به اشتراک بگذارند و اتفاقات شخصی زندگی خود را عمومی کنند. علاوه بر این حتی دیده شده والدین روی صفحات اجتماعی متوجه شدند که فرزندشان باردار است یا نامی را برای نوزادش در نظر گرفته است. اگرچه این مثال‌ها در ظاهر چندان هم بد به نظر نمی‌رسد، اما واقعیت این است که تک‌تک اتفاقات مذکور می‌تواند روابط میان اعضای خانواده را تخریب کند و در نهایت سردی میان آنها را موجب شود. اینترنت در بسیاری از مواقع موجب شده تصور کنیم که ارتباطات بیشتر و گسترده‌تری با اطرافیان خود داریم. اما منتقدان به این نتیجه رسیده‌اند که افزایش کمی ارتباطات که به واسطه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی صورت گرفته، از کیفیت ارتباطات انسانی کاسته است و این مساله طی چند سال آینده می‌تواند به یک نگرانی جدی تبدیل شود. فرزندان این روزها ترجیح می‌دهند صحبت تلفنی کوتاه‌تری با والدین خود داشته باشند و حتی اگر پدر یا مادرشان در سایتی مانند فیس‌بوک عضویت نداشته باشند، با فرا رسیدن اتفاقات مختلف مانند روز مادر یا تولد پدر، در صفحه اجتماعی خود به آنها تبریک می‌گویند و به عبارت دیگر اتفاقی مانند تولد اعضای خانواده را بدون حضور آنها، با دوستان اجتماعی خود به اشتراک می‌گذارند.

شبکه‌های اجتماعی و فرصتهای مقایسه اجتماعی

استفاده از رسانه‌های اجتماعی در اکثر جوامع فراگیر شده است و بسایت‌های اجتماعی محبوب مانند فیس‌بوک ۱٫۴ بلیون عضو در سراسر دنیا دارند (فیس‌بوک ۲۰۱۵) این وبسایت‌ها نه تنها به کاربران امکان ایجاد رابطه‌های دوستانه جدید را می‌دهند بلکه به آنان اجازه می‌دهند که پروفایل شخصی خود را بسازند و مجموعه اطلاعات درباره خودشان قرار دهند (خصوصیات اخلاقی، موفقیت‌ها، عادات روزانه، فعالیت‌ها) [۱۰].

بر حسب غنای این اطلاعات ما می‌توانیم در مورد افراد شناخت پیدا کنیم.

گرچه تعداد زیادی از مردم از شبکه‌های اجتماعی برای مقایسه استفاده می‌کنند مخصوصاً هنگام دیدن پست‌ها و عکس‌های دیگران [۹].

نتیجه‌گیری

در کنار همه آثار مثبت شبکه‌های اجتماعی مجازی، تصور برخی از پیامدهای منفی آنها و چالش‌هایی که ایجاد نموده‌اند، امری بدیهی است. آنچه مسلم است اینکه به جای برخورد سلبی با این پدیده نوین، بررسی و ریشه‌یابی مشکلات و پیامدهای منفی ناشی از آن و در پیش گرفتن راه‌های اصلاحی، قطعاً نتایج بهتری را در بر خواهد داشت. در پایان، چند پیشنهاد کلی جهت مصون ماندن کاربران شبکه‌های اجتماعی از آسیب‌های احتمالی و بهره‌برداری از آثار مثبت این شبکه‌ها ارائه می‌گردد:

۱. ایجاد و راه‌اندازی شبکه‌های اجتماعی سالم و مفید برای مبارزه با شبکه‌های اجتماعی مخرب؛

۲. آموزش و فرهنگ‌سازی؛

۳. نظارت کارشناسانه و مستمر بر فضای جوامع مجازی و برنامه‌ریزی برای آینده

منابع

[۱] افتاده، جواد. (۱۳۸۹). شبکه‌های اجتماعی یکپارچه سازی خدمات در روابط عمومی الکترونیک. چهارمین همایش عمومی الکترونیک

[۲] اکبری، الهام. (۱۳۹۰). تاریخچه شبکه‌های اجتماعی. وبلاگ یادگیری الکترونیکی

[۳] بشارتی، ی. (۱۳۹۰). شبکه‌های اجتماعی.

[۴] پاستر، مارک. (۱۳۷۷). عصر دوم رسانه‌ها، مترجم: غلامحسین صالح یار. تهران: موسسه ایران.

[۵] کاستلز، مانوئل. (۱۳۸۹). عصر اطلاعات: ظهور جامعه شبکه ای، مترجم: احد علیقلیان و افشین خاکباز، تهران: طرح نو.

[6] Haferkamp, N., Kramer, N.C (2011) Social comparison 2.0: Examining the effects of online profiles on social-networking sites. *Cyber psychology, Behavior and Social Networking*, 14, 309–314.

[7] Ivcevic, Z., & Ambady, N. (2012). Personality impressions from identity claims on Facebook. *Psychology of Popular Media Culture*, 1, 38–45.

[8] Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Seungjae Lee, D., Lin, N., et al. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PLoS One*, 8, 1–6.

[9] Lee, S. Y. (2014). How do people compare themselves with others on social network sites? The case of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 32, 253–260.

[10] Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 227–238.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله